

Titulació	Tipus	Curs
2500250 Biologia	FB	1

Professor/a de contacte

Nom: Albert Gubern Burset

Correu electrònic: albert.gubern@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Dominar els continguts del programa de Biologia Cel·lular del primer semestre.

Per poder cursar aquesta assignatura cal que l'estudiant hagi superat la prova de seguretat que trobarà en el Campus Virtual.

Objectius

"Histologia" en el Grau de Biologia:

Es tracta d'una assignatura de primer curs, de caràcter obligatori, que desenvolupa els fonaments cel·lulars de l'organització tissular dels Vertebrats. Ha estat dissenyada suposant que l'estudiant té els coneixements bàsics de Biologia cel·lular, alhora que permet una continuació natural en segon curs en l'assignatura de "Ampliació d'Histologia". L'estudiant que hagi aprofitat ambdues assignatures té la possibilitat, en el quart curs, d'assolir una visió integradora de l'organisme animal en les assignatures optatives "Histologia d'òrgans i sistemes" i "Biologia del desenvolupament". Finalment, cal assenyalar que "Histologia" es una assignatura teòrico-pràctica. Això fa possible relacionar continuament els conceptes científico-teòrics amb els continguts de les pràctiques.

Objectius de l'assignatura:

- Conèixer en termes de biologia cel·lular la diversitat de les cèl·lules animals.
- Saber distingir les característiques citofisiològiques que defineixen als diferents teixits animals.
- Comprendre la generació, diferenciació i mort cel·lular que permeten la supervivència del teixit.
- Reconèixer les principals relacions intertissulars.
- Saber aplicar tècniques bàsiques histològiques per a la diagnosi microscòpica.
- Identificar al microscopi diversos teixits animals i els seus components cel·lulars i extracel·lulars.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Aïllar, identificar i analitzar material d'origen biològic.
- Comprendre els processos que determinen el funcionament dels éssers vius en cada un dels seus nivells d'organització.

- Dissenyar i fer diagnòstics biològics i identificar i utilitzar bioindicadors.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Tenir capacitat d'anàlisi i de síntesi.
- Tenir capacitat d'organització i planificació
- Treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
- Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
- Descriure els teixits animals i vegetals tenint en compte la morfologia, l'estructura microscòpica i ultramicroscòpica i la citofisiologia dels seus components.
- Diagnosticar els tipus cel·lulars que, conservant la diferenciació, coexisteixen en un mateix ambient tissular.
- Obtenir mostres de material animal o vegetal i aplicar-hi metodologies histològiques per fer-ne una anàlisi microscòpica.
- Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Tenir capacitat d'anàlisi i de síntesi.
- Tenir capacitat d'organització i planificació.
- Treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. CM16 (Competència) Avaluar en equip i de manera col·laborativa la resolució de problemes i casos pràctics en l'àmbit de la citologia i la histologia, per desenvolupar habilitats interpersonals i de treball col·laboratiu inherents a l'entorn professional.
2. KM25 (Coneixement) Descriure els teixits animals i vegetals atenent a la morfologia, l'estructura microscòpica i ultramicroscòpica i la citofisiologia dels seus components.
3. KM26 (Coneixement) Explicar els processos de divisió, migració, diferenciació i mort cel·lular.
4. SM25 (Habilitat) Diferenciar els tipus cel·lulars que, conservant la seva diferenciació, coexisteixen en un mateix ambient tissular.
5. SM26 (Habilitat) Obtenir mostres de material animal o vegetal, aplicant metodologies histològiques per fer-ne l'anàlisi microscòpica.

Continguts

CLASSES DE TEORIA

Tema 1. Concepte de teixit animal

Components cel·lulars i extracel·lulars. Relacions intercel·lulars: comunicació i coordinació. Manteniment de l'integritat tissular. Classificació dels teixits animals.

Tema 2. Teixit epitelial

Diferenciacions de la superfície de la cèl·lula epitelial. Polaritat cel·lular i unions intercel·lulars. Làmina basal. Epitelis de revestiment: característiques estructurals i fisiològiques. Tipus d'epitelis de revestiment. Epitelis glandulars: tipus de cèl·lules secretores. Classificació i propietats generals de les glàndules exocrines. Funcions integratives de les glàndules endocrines.

Tema 3. Teixit conjuntiu

Matriu extracel·lular: fibres i substància fonamental. Cèl·lules fixes i lliures del teixit conjuntiu. Fibroblast i fibrogènesi. Mastòcits. Plasmòcits. Macròfags i sistema fagocític mononuclear. Varietats del teixit conjuntiu. Relacions epiteli-conjuntives.

Tema 4. Teixit adipós

L'adipòcit. Teixit adipós unilocular i multilocular: estructura, funció i distribució. Regulació nerviosa i endocrina.

Tema 5. Teixit Cartilaginós

Matriu cartilaginosa. Condròcit. Varietats del teixit cartilaginós: hialí, elàstic i fibrós. Histofisiologia i processos involutius.

Tema 6. Teixit ossi

Organització arquitectònica de l'os. Matriu òssia. Osteoblasts-osteòcits: estructura i funció. Osteoclast i resorció òssia. Histofisiologia. Varietats del teixit ossi: laminar i no laminar. Osteones, sistemes intersticials i circumferencials. Osteogènesi: ossificació intramembranosa i endocondral. Remodelació òssia: unitats de reabsorció.

Tema 7. Sang

Plasma sanguini i elements formes. Eritròcit: estructura i funció. Trombòcits i plaquetes: coagulació sanguínia. Leucòcits. Granulòcits: neutròfils, eosinòfils i basòfils. Agranulòcits: monòcits i limfòcits. Esquema general de la hematopoesi. Medul·la òssia vermella. Eritropoesi. Trombocitopoesi. Origen i formació dels leucòcits.

Tema 8. Bases cel·lulars del sistema immunitari

Resposta humoral i cel·lular. Cèl·lules efectores i cèl·lules amb memòria. Limfòcits T i B. Paper del macròfag en la resposta immunitària.

Tema 9. Teixit muscular

Varietats del teixit muscular. Histoarquitectura del múscul esquelètic. Fibra muscular estriada. Aparell contràtil. Miofibril·les i sarcòmers. Citofisiologia de la contracció muscular. Fibra muscular cardíaca. Discs intercalars. Fibra muscular llisa: mecanisme de contracció.

SESSIONS PRÀCTIQUES

Pràctica 1.- Iniciació a les tècniques histològiques pel processament de material animal. Identificació microscòpica de teixits epitelials. Anàlisi d'ultramicrografies.

Pràctica 2.- Identificació microscòpica dels teixits conjuntiu i adipós. Anàlisi d'ultramicrografies.

Pràctica 3.- Identificació microscòpica dels teixits cartilaginós i ossi. Anàlisi d'ultramicrografies.
 Pràctica 4.- Elaboració i tinció de frotis de sang d'ovella. Identificació dels elements formes sanguinis.
 Identificació microscòpica del teixit muscular. Anàlisi d'ultramicrografies.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	30	1,2	KM25, KM26, SM25
Pràctiques de laboratori	14	0,56	CM16, KM25, SM25, SM26
Seminaris	6	0,24	CM16, KM25, SM25
Tipus: Supervisades			
Tutories personalitzades	6	0,24	KM25, KM26
Tipus: Autònomes			
Estudi	60	2,4	KM25, KM26, SM25
Preparació de seminaris	25	1	CM16, KM25, KM26, SM25
Resolució de qüestionaris de pràctiques	2,5	0,1	CM16, KM25, KM26, SM25

Els continguts d'Histologia comprenen classes teòriques magistrals, seminaris i classes pràctiques.

Classes de teoria

El programa de teoria s'impartirà en 30 classes. Es realitzaran utilitzant material audiovisual preparat pel professorat, material que els/les alumnes tindran a la seva disposició en el Campus Virtual.

Seminaris

Els 6 seminaris programats estan dissenyats per a que els/les alumnes treballin en grups reduïts, i adquireixin habilitats de treball en grup i de raonament crític. Els/les alumnes es dividiran en grups de 4 a 6 per treballar en comú dins i fora de l'aula.

Aquest apartat inclou dues modalitats de seminaris:

- Problemes de diagnòstic. Resolució de problemes de diagnòstic microscòpic relacionats amb els aspectes tractats a les classes de teoria. Al inici de la sessió, es proporcionarà a cada grup d'alumnes un llistat de qüestions respecte a la visualització, en suport paper o TIC, de cèl·lules i teixits. Cada grup haurà de resoldre per escrit el problema respectiu i entregar-lo al/la professor/a per la seva avaluació. Tots els problemes plantejats es discutiran durant la sessió, requerint la participació dels/les alumnes i l'ajuda del professorat.
- Presentació de treballs. Els/les alumnes hauran de preparar un tema concret per la posterior presentació oral i discussió col·lectiva. L'organització dels grups i el repartiment de temes a tractar es realitzarà durant el primer seminari. En els seminaris restants, alguns grups d'alumnes hauran d'entregar per escrit el tema proposat al professorat. Els mateixos grups d'alumnes exposaran oralment el tema a la resta de la classe amb els mitjans disponibles a l'aula.

La bibliografia que han d'utilitzar els alumnes així com els treballs científics relacionats amb els temes es trobaran recollits al Campus Virtual. L'assistència als seminaris és obligatòria.

Tutories

Les tutories es realitzaran de forma personalitzada en el despatx del professorat (horari a convenir). Les tutories han d'utilitzar-se per clarificar conceptes, assentar els coneixements adquirits i facilitar l'estudi per part dels/les alumnes. També poden aprofitar-se per resoldre dubtes que els/les alumnes tinguin sobre la preparació dels seminaris

Classes pràctiques

Les sessions pràctiques s'impartiran en grups reduïts d'alumnes (d'uns 20 per sessió) en el laboratori. Estan dissenyades per aprendre a utilitzar l'instrumental tècnic i complementar la formació teòrica. Comprenen la confecció de preparacions microscòpiques, diagnòstic microscòpic i lliurament individual de qüestionaris. Els estudiants disposaran d'un manual de pràctiques detallat a l'inici del curs. Per aconseguir un bon rendiment i adquirir les competències corresponents d'aquesta assignatura és imprescindible una lectura comprensiva de la pràctica proposada abans de la seva realització. El seguiment de la classe pràctica també implicarà el recull individual de les observacions microscòpiques en un dossier d'activitats. Al final de cada sessió caldrà respondre individualment i en un temps limitat a un qüestionari amb l'ajuda del dossier d'activitats.

Hi haurà una prova global que consistirà en el diagnòstic d'estructures microscòpiques proposades al llarg del curs.

L'assistència a les pràctiques és obligatòria.

Si hi ha un nombre mínim d'alumnes interessats, un dels grups de pràctiques serà en anglès; els estudiants s'hi podran apuntar lliurement abans de l'inici del curs.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Probes escrites de teoria i pràctiques	70%	5	0,2	KM25, KM26, SM25
Qüestionaris de pràctiques	20%	1	0,04	KM25, KM26, SM25, SM26
Seminaris	10%	0,5	0,02	CM16, KM25, KM26, SM25

Les competències d'aquesta assignatura seran avaluades mitjançant avaluació continua, la qual inclourà proves individuals de coneixements teòrics i pràctics i seminaris realitzats en grup.

El sistema d'avaluació s'organitza en tres apartats, cadascun dels quals s'avalua de forma independent i tindrà assignat un pes específic en la qualificació final de l'assignatura:

Proves escrites (70% de la nota global): En aquest apartat s'avalua individualment amb exàmens tipus test els coneixements assolits per part de cada alumne. Es realitzaran dues proves parcials, eliminatòries de matèria, al llarg del curs i una prova final de recuperació (veure programació de l'assignatura). Els/les alumnes que hagin obtingut una nota inferior a 4 (sobre 10) en qualsevol d'aquestes proves no podran ponderar-la amb la nota obtinguda en els seminaris i, per tant, hauran de realitzar l'examen de recuperació a la prova de maduresa final.

Seminaris (10% de la nota global). En aquest apartat s'avalua la capacitat d'anàlisi i de síntesi dels/les alumnes de cada grup, així com les habilitats de treball en grup i de presentació oral.

Els seminaris es valoraran de la següent manera:

- Treball escrit 20% El professorat avalua (sobre 10) els treballs entregats per cada grup d'alumnes (veure lliuraments)
- Presentació oral 40% El professorat avalua (sobre 10) les habilitats de cada grup d'alumnes en la presentació pública del seu treball
- Qualificació inter-grup 10% Cada grup d'alumnes avalua (sobre 10) als grups que realitzen l'exposició oral del treball
- Problemes 30% El professorat avalua (sobre 10) els problemes resolts per cada grup d'alumnes

L'assistència als seminaris és obligatòria. En cas de no assistir a alguna de les sessions, per causa no justificada, hi haurà una penalització en la qualificació final dels seminaris:

- Absència 1 sessió = reducció del 20% de la nota.
- Absència 2 sessions = reducció del 40% de la nota.
- Absència ≥ 3 sessions = reducció del 80% de la nota.

Pràctiques (20% de la nota global). En aquest apartat s'avalua individualment els coneixements pràctics adquirits per cada alumne/a.

Les pràctiques es valoraran de la següent manera:

- *Avaluació dels continguts al final de cada pràctica (50% de la nota)*. Aquesta prova consisteix en un qüestionari i en el reconeixement d'estructures microscòpiques. La nota d'aquesta secció s'obté del promig de les qualificacions obtingudes en cada pràctica. En cas de no assistir a alguna de les sessions, sense causa justificada, la nota corresponent de la pràctica serà considerada com a zero.
- *Prova global de diagnòstic microscòpic (50% de la nota)*. Per poder ponderar les notes obtingudes en cada apartat, serà imprescindible que l'alumne/a obtingui una qualificació igual o superior a 4 punts (sobre 10) en cada una d'elles. Els/les alumnes que hagin obtingut una nota final inferior a 5 (sobre 10) hauran de realitzar un examen de recuperació, que consistirà en una prova de diagnòstic microscòpic i un qüestionari.

Les pràctiques són obligatòries. En cas de no assistir a alguna de les sessions, sense causa justificada, la nota del corresponent qüestionari serà 0.

Els/les alumnes que hagin obtingut una nota final inferior a 5 (sobre 10) no podran ponderar-la amb les notes corresponents als exàmens de teoria i als seminaris i, per tant, hauran de realitzar un examen escrit de recuperació en la prova de maduresa final (veure programació de l'assignatura). Aquest examen de pràctiques consisteix en el diagnòstic d'imatges microscòpiques i resolució de qüestions.

Avaluació única

Aquesta assignatura preveu el sistema d'avaluació única. En aquest sentit, aquesta consisteix en una prova de síntesi única que es farà coincidint amb la mateixa data fixada al calendari per a la darrera prova d'avaluació continuada (2n parcial) i s'aplicarà el mateix sistema en cas de necessitat de recuperació.

Superació de l'assignatura

Per aprovar l'assignatura s'han de complir els dos requisits següents:

- obtenir, com a mínim, 5 punts sobre 10 en el còmput global de les proves escrites de teoria i dels seminaris.
- obtenir, com a mínim, 5 punts sobre 10 en les pràctiques.

La presentació de l'estudiant a qualsevol examen de recuperació (teoria i/o pràctiques) comporta la renúncia a la qualificació obtinguda prèviament.

Un/a alumne/a obtindrà la qualificació de "no evaluable" quan les activitats d'avaluació realitzades tinguin una ponderació inferior al 67% de la qualificació final.

Alumnes repetidors

Respecte la superació de l'assignatura per part dels repetidors, no caldrà tornar a repetir les proves de teoria,

seminaris o pràctiques en aquells blocs on hagi obtingut una nota FINAL mínima de 5. Aquesta exempció es mantindrà per un període de tres matrícules addicionals

Bibliografia

TEXTOS

- Alberts y col. : Biología Molecular de la Célula (ed. Omega).
Gartner, L.P. Hiatt, J.L.: Texto atlas de Histología (ed. McGraw Hill).
Geneser, F.: Histología (ed. Panamericana).
Junqueira, L.C. y Carneiro, J.: Histología básica (ed. Masson).
Krstic, R.V.: Los tejidos del hombre y de los mamíferos (ed. McGraw Hill).
Paniagua, R. y col.: Citología e Histología vegetal y animal (ed. McGraw Hill).
Ross, M.H. y Pawlina, W: Histología. Texto y atlas color con Biología celular y molecular (ed. Panamericana).
Stevens, A. y Lowe, J.: Histología humana (ed. Elsevier).
Welsch. U.: Sobotta Welsch Histología (ed. Panamericana).

ATLAS

- Boya, J.: Atlas de Histología y Organografía microscópica (ed. Panamericana).
Cross, P.C. y Mercer, K.L.: Cell and tissue ultrastructure. A functional perspective (ed. Freeman and Company).
Eroschenko, V.P.: Di Fiore's atlas of Histology (ed. Lea and Febiger).
Fawcett, D.W.: The Cell (ed. W.B. Saunders).
Gartner, L.P. y Hiatt, J.L.: Atlas color de Histología (ed. Panamericana).
Kühnel, W.: Atlas color de Citología e Histología (ed. Panamericana).
Stanley, L.E. y Magney, J.E.: Coloratlas Histología (ed. Mosby).
Young, B. y Heath, J.W.: Histología funcional (Wheater) (ed. Churchill Livingstone).
<https://www.histologyguide.com/>

Programari

No hi ha programari específic.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PLAB) Pràctiques de laboratori	111	Anglès	segon quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	112	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	113	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	114	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	111	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	112	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	11	Català	segon quadrimestre	matí-mixt